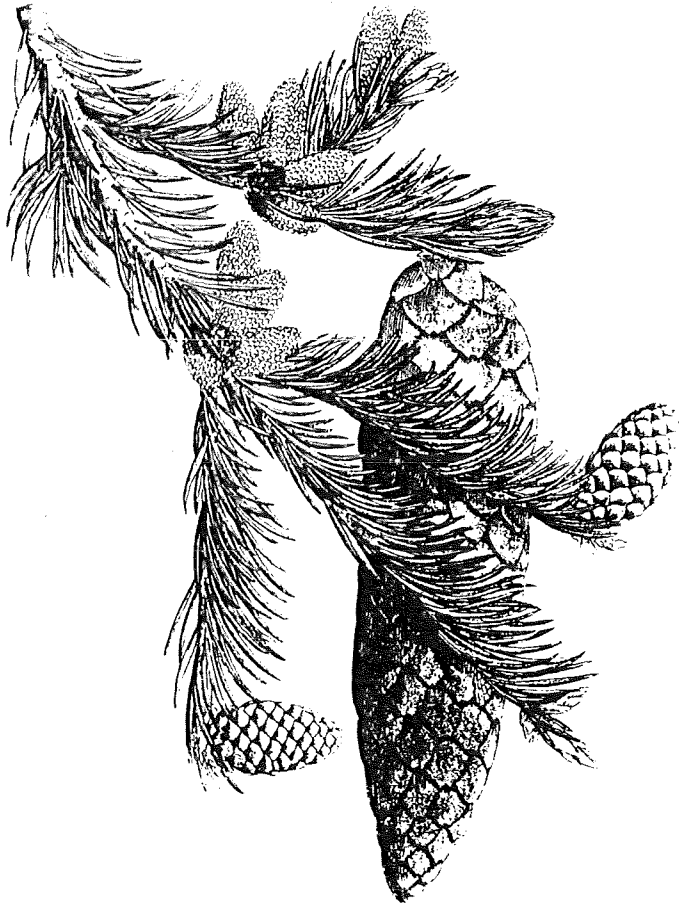

Lunds Botaniska Förening

MEDLEMSBLAD 1991:2

INNEHÅLL

Information från Projekt Skånes Flora	2
Inventeringsläger i Sjöbo (Raffarp) 28 juni - 3 juli 1992	2
Skriftserien Skånes Flora	3
Bokningsläget	4
"Tillägg till Krok" III (Skånes Flora 14)	5
inventeringslägret i Gärnsås den 23-28 juni 1991	14
Ängslostan finns kvar i Skåne – och går att känna igen!	16
Allium paradoxum – ny invandrare?	23
Intressanta skånska växtfynd under säsongen (korta meddelanden)	25

INFORMATION FRÅN PROJEKT SKÅNES FLORA:

Angående registrering av underarter och varieteter, kartor, bestämningshjälp, etc, se föregående nummer (1991:1) av medlemsbladet.

Inventeringsläger i Sjöbo.

Skånes Floras inventeringsläger sommaren 1992 kommer att arrangeras i södra delen av Sjöbo kommun, 28 juni till 3 juli. Vi har bokat kursgården Raftarp, som ligger 1,5 km V Snogeholms slott (ca 1 mil S Sjöbo). Förläggningen har vandrarhemsstandard med möjlighet till självushållning. Kostnaden för inventeringsveckan kommer att bli ca 250 kr per person.

Området vi kommer att inventera sträcker sig från Romeleåsen i väster till Fyledalen i öster. Här finns mycket lövskog, flera sjöar och i nordväst tränger Vombsänkans sandmarker in i området. De omväxlande naturförhållandena garanterar många spännande växtfynd! Liksom tidigare inventerar vi under dagarna i smågrupper. På kvällarna träffas vi och diskuterar dagens fynd och får hjälp med svårbestämda växter. Du som ännu inte inventerat så mycket, har möjlighet att inventera tillsammans med någon mera erfaren inventerare.

Boka redan nu in en trevlig inventeringsvecka till sommaren. Anmälan gör du till

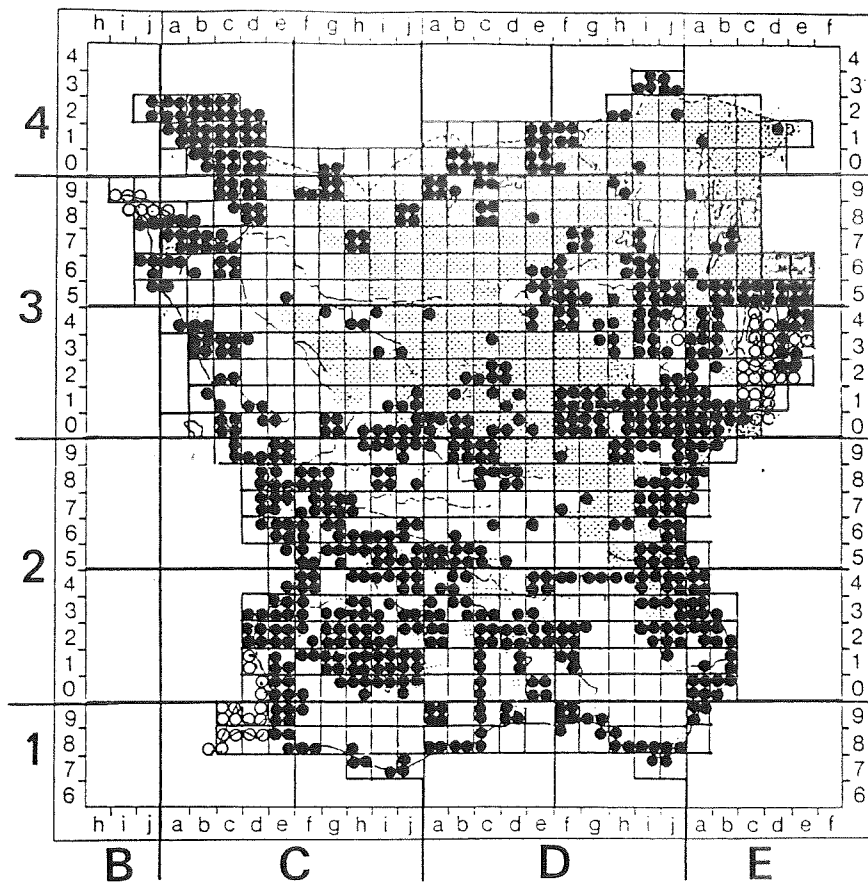
Kjell-Arne Olsson, Lövens väg 38, 291 94 Kristianstad, tel 044-22 60 24.

Skånes Flora

Skriftserien Skånes flora innehåller följande meddelanden:

1. Anvisningar för inventerare
2. Inventeringsläge och inventerare (uppdateras regelbundet)
3. Växtförteckning (OBS aktuell upplaga: 1990-03-17)
4. Biotopanvisning
5. Skånes maskrosor (*Taraxacum*)
6. Släktet *Callitriche* i Skåne
7. *Barbarea* i Skåne (i medlemsbladet 1989)
8. Hur man tar belägg
9. Tillägg till Krok (i medlemsbladet 1990)
10. Bestämningsnyckel till Skånska *Alchemilla*-arter
11. Bestämningsnyckel till Skånska *Epilobium*-arter
12. Tillägg till Krok II (i medlemsbladet 1991:1)
13. Bestämningsnyckel till Skånska *Rosa*-arter
14. Tillägg till Krok III (i detta häfte)

Bokade inventeringsrutor, läget 1.11.1991.

Fyllda rutor är bokade. Öppna cirkelar anger rutor som är helt inventerade under 1980-talet. Det kan senare bli aktuellt med kompletteringar i dessa, men tillsvidare har övriga rutor prioritet.

TILLÄGG TILL KROK III

(Sammanställt av Kjell-Arne Olsson)

I tidigare medlemsblad har vi tagit upp ett antal växter och växtgrupper ur vår växtförteckning som är knapphändigt eller inte alls behandlade i Krok & Almquist *Svensk flora* (1984 eller senare). I detta meddelande presenteras ytterligare några av dessa växter. Liksom tidigare lämnas i den följande framställningen inga speciella litteraturhänvisningar. Den litteratur som i första hand använts och från vilka de flesta uppgifter hämtats är:

Hansen *Dansk feltflora*

Hylander *Nordisk kärlväxtflora I-II*

Lid *Norsk og svensk flora*

Medelanden från *Smålands Flora*

Rich & Rich *Plant Crib*

Schmeil & Fitschen *Flora von Deutschland*

Weimarck *Atlas över Skånes flora*

Weimarck *Skånes flora*

Wigginton & Graham *Guide to the Identification of some Difficult Plant Groups.*

***Crataegus*, hagtorn**

Alla har vi väl någon gång försökt bestämma hagtornar till art eller underart men fått ge upp inför den stora variation enskilda buskar visar. Knud Ib Chrisensen, som reviderat släktet i Europa och kommer att behandla släktet i Flora Nordica, har bestämt ett antal kollektioner ur *C. monogyna* coll. (trubb-, spets- och korallhagtorn) insamlade för Projekt Skånes Flora. Resultatet av hans bestämningar gör det lätt att förstå våra bestämningsvårigheter. Även om antalet kollektioner är begränsat, verkar det nämligen som om hybrider av olika slag är väl så vanliga i Skåne som de rena arterna. För de olika enheterna inom *C. monogyna* coll. har vi ett beläggtvång som utan tvekan är välgrundat. Frågan är emellertid om den återstående vilda arten *C. laevigata*, rundhagtorn, är så lätt som vi tror, eller om mycket av det vi noterar som rundhagtorn i själva verket är hybrider. Samla därför gärna rundhagtorn så vi i framtiden kan få ett klarläggande även på denna punkt.

De 36 kollektioner som blivit bestämda fördelar sig på följande enheter (med namngivning i överensstämmelse med Projekt Skånes Floras växtförteckning):

<i>C. monogyna</i> , trubbhagtorn	17
<i>C. curvisepala</i> ssp <i>curvisepala</i> , spetshagtorn	1
<i>C. curvisepala</i> ssp <i>lindmanii</i> , korallhagtorn	2
<i>C. curvisepala</i> ssp <i>curvisepala</i> x <i>C. monogyna</i> , spetshagtorn x trubbhagtorn	7
<i>C. curvisepala</i> ssp <i>curvisepala</i> x <i>C. laevigata</i> , spetshagtorn x rundhagtorn	8
<i>C. laevigata</i> x <i>C. monogyna</i> , rundhagtorn x trubbhagtorn	1

Mentha, mynta

Släktet *Mentha* representeras i Skåne inte mer än av 3-4 arter, men den stora variationen inom arterna gör tillsammans med hybridisering och förekomst av odlade och förvildade former att de kan vara mycket svåra att bestämma. Dock är det troligen endast åkermynta, vattenmynta och deras hybrid, kransmynta, som är vanliga hos oss.

Exemplar som insamlas för bestämning ska ha en välutvecklad huvudstjälk och blomställning. Form och storlek på blad i nyckeln nedan avser mellersta stjälekblad på huvudstjälken. Dålig fruktsättning och ej utskjutande ståndare kan vara ett tecken på att det rör sig om en hybrid. I övrigt kan hybriderna morfologiskt vara intermediära mellan föräldraarterna eller likna den ena eller andra i olika hög grad. I vissa fall är det nödvändigt med en fertilitetsundersökning för att avgöra om det är en hybrid eller en ren art.

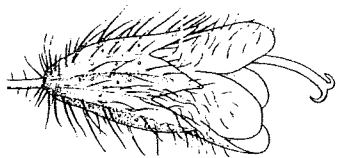

Fig. 1. *Mentha arvensis*

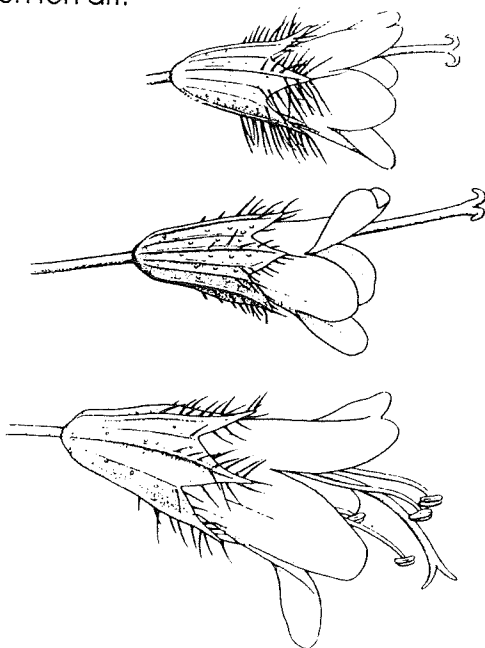

Fig. 2.(f h) *M. gentilis*, olika former

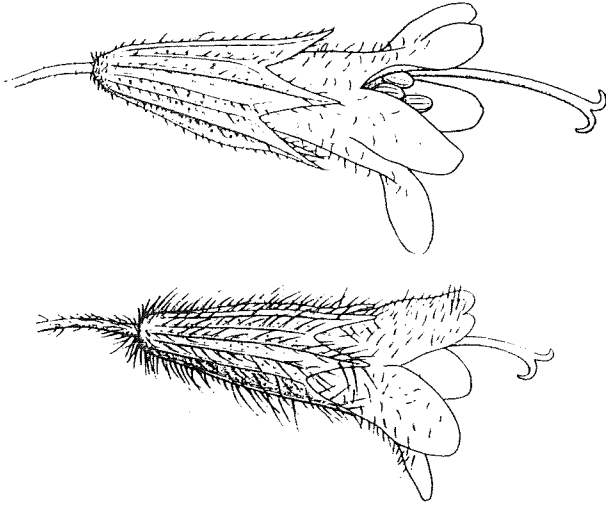

Fig. 3. *Menthax verticillata*

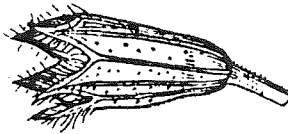

Fig. 3. *Menthax piperita*

Nyckel till de skånska myntorna:

1. Blomkransarnas stödblåd lika stjälkbladen. Blomställningen avslutas med blad eller med mycket små blomkransar 2
 - Stödblåd oftast små och otydliga, ej lika stjälkbladen. Blommor i ax eller huvudlik ställning 4
2. Plantan hårig och grön. Foder 1,5-2,5 mm långt, brett klocklikt, med 5 otydliga nerver. Fodertänder trubbiga eller brett triangulära (bredare eller lika breda som långa). Fig 1. Oftast fertil
 - M. arvensis*, åkermynta
 - Plantan kal eller hårig, ofta skiftande i rött. Foder 2-4 mm långt, smalt klocklikt till cylindriskt, med tydliga nerver. Fodertänder smalt trekantiga (längre än breda), spetsiga. Oftast steril 3
3. Foder 2-3,5 mm långt, smalt klocklikt, med 5 tydliga och 5 oftast otydliga nerver. Fodrets nedre del kalt (el. möjligen med spridda hår), fodrets skaff kalt. Fodertänder sällan mer än 1 mm långa. Fig 2. Krona invändigt kal eller med korta hår *M. x gentilis*, ädelmynta
 - Foder 3,5-4 mm långt (om kortare: fodertänder 1-1,5 mm långa), cylindriskt, med 10 tydliga nerver. Foder och foderskaff håriga. Krona invändigt med tydliga hår. Fig 3
 - M. x verticillata*, kransmynta
4. Blad oskaffade (de nedre sällan med kort skaff). Blommor i 5-15 mm breda, åtminstone upptill sammanhängande, ax 5
 - Blad tydligt skaffade. Blomställning huvudlik (men ofta med 1-3 fria blomkransar nedanför huvudet) eller i ett 12-20 mm brett ax 8
5. Stjälk och blad kala eller med spridda hår *M. spicata*, grönmynta
 - Stjälk och blad tät håriga 6

6. Blad 1-2 gånger så långa som breda. Ev. även med ovanjordiska utlöpare 7
 — Blad mer än 2 gånger så långa som breda. Endast underjordiska utlöpare *M. spicata*, grönmynta ("*M. longifolia*")
7. Blad kraftigt rynkade, med till synes naggad bladkant (då tänderna är böjda mot bladunderkanten), 20-40 mm breda, i spetsen brett avrundade. Ståndare längre än kronan. Fertil
M. suaveolens, rundmynta
- Blad variabla men ofta upp till 65 mm breda och m.el.m. skarpt tandade, med tydlig spets. Ståndare knappast längre än kronan. Steril *M. x villosa* (*M. spicata* x *suaveolens*)
8. Blommor i ett avlångt ax. Blad oftast lansettlika. Steril
M. x piperita, pepparmynta
- Blomställning huvudlik. Blad oftast äggrunda 9
9. Blad och foderrör håriga. Fertil *M. aquatica*, vattenmynta
- Blad och foderrör kala eller sparsamt håriga. Fig 4. Steril
M. x piperita, pepparmynta

M. arvensis, åkermynta (Fig. 1), är vanlig som ogräs på odlad mark etc, men växer även på stränder och i kärr, dvs i samma biotoper som man brukar finna vattenmynta och kransmynta.

M. aquatica, vattenmynta, är ganska vanlig i våra kalktrakter men sällsynt i urbergsbygderna.

M. x gentilis, ädelmynta (Fig. 2), är korsningen mellan åker- och grönmynta. Ädelmyntan är troligen mycket ovanlig i Skåne numera. Senaste uppgiften är från Fjälkestads socken där den växte på en avskrädeshög fram till för något år sedan. Ädelmyntan är mycket variabel och kan uppdelas i olika former. Den har åtminstone tidigare odlats men även förekommit som ogräs i åkrar.

M. x verticillata, kransmynta (Fig. 3), hybriden mellan åker- och vattenmynta, förefaller vanlig över stora delar av landskapet. I Småland har man kunnat notera att kransmyntan förekommer långt utanför vattenmyntans utbredning. Kanske är förhållandet det samma hos oss.

M. x piperita, pepparmynta (Fig. 4), är en odlad (ngn gång spontant uppkommen?) hybrid mellan vatten- och grönmynta, som sällsynt påträffas som förvildad.

M. x suaveolens, rundmynta, är en odlad mynta som inte är känd från några "vilda" förekomster i Skåne idag. Flera uppgifter om arten har i själva verket visat sig vara den mycket variabla hybriden *M. x villosa* (rund- x grönmynta). Denna hybrid odlas även, ibland under felaktigt namn.

M. spicata, grönmynta, förekommer här och där i Skåne som förvildad och naturaliserad. En form med krusiga blad, *M. spicata* var. *crispa*, krusmynta, är vanlig i odling. De uppgifter som finns om *M. longifolia*, gråmynta, från Skåne är troligen felaktiga och härrör från håriga former av grönmynta och från den ovan nämnda *M. x villosa*. Exempelvis i Danmark betraktar man numera alla tidigare fynd av gråmynta som felbestämningar. Även om grönmyntan inte behöver beläggas bör vi även i fortsättningen göra insamlingar av dessa håriga former. Gråmynta är en mellaneuropeisk art som står mycket nära grönmyntan. (Gråmyntan har blad som är bredast vid mitten, med endast enkla hår på bladundersidan, fertila ståndarknappar som är 0,28-0,38 mm långa och nötter som är 0,54-0,79 mm, medan grönmyntan har blad som är bredast nära basen, vanligen även med grenade hår på bladundersidan, fertila ståndarknappar som är 0,38-0,52 mm långa och nötter som är 0,74-0,94 mm.)

Ytterligare ett antal myntahybrider odlas och kan tänkas bli funna som trädgårdsutkast under den pågående inventeringen.

***Galinsoga*, gängel-arter**

Våra två gängelarter, *Galinsoga parviflora*, gängel, och *Galinsoga ciliata*, hårgängel, är två sentida inkomlingar från syd- och mellanamerika som nått en vid utbredning som ogräs på ruderatmarker, i trädgårdsland och liknande ståndorter. Gängelns noterades första gången i Sverige på 1870-talet medan det dröjde till 1920-talet innan hårgängeln kom. Numera förefaller det som om hårgängeln blir allt vanligare medan gängeln kanske är på tillbakagång.

Båda arterna varierar i hårlighetsgrad och därför kan det vara vanskligt att bestämma vissa exemplar enbart på denna karaktär.

Galinsoga parviflora, gängel; stjälk upptill tilltryckt hårig, korgskaff korthåriga (hår högst 0,5 mm) utan glandelhår; blad glest och svagt tandade; blomfästets inre fjäll (sitter mellan blommorna eller frukterna) djupt treflikiga; pappusfjäll ("fruktensel") ungefär lika långa som frukten. Fig. 5.

Galinsoga ciliata, hårgängel; stjälk upptill utspärrat hårig och med svarta glandelhår, korgskaff långt glandelhåriga (hår mer än 0,5 mm); blad grovt tandade; blomfästets inre fjäll hela eller fintandade i spetsen; pappusfjäll ("fruktensel") mycket kortare än frukten. Fig. 6.

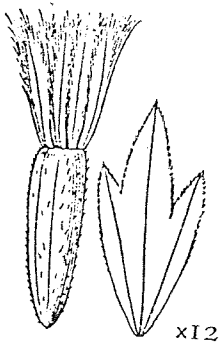

Fig. 5. *Galinsoga parviflora*
frukt och blomfästets inre fjäll

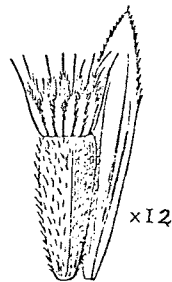

Fig. 6. *Galinsoga ciliata*
dito, dito

Inventeringslägret i Gärnsås den 23-28 juni 1991

Årets inventeringsläger, med utgångspunkt från vandrarhemmet Köpmansgården i Gärnsås, samlade ett 25-tal deltagare, både erfarna inventerare och mera oerfarna som i första hand deltog för att lära sig inventeringsmetodik och växter. Dagarna användes till inventeringsarbete medan kvällarna ägnades åt att bestämma insamlade växter och sammanställa inventeringsrapporter och krysslister. Sammanlagt inventerades 8 rutor, från skogsmarkerna kring Sankt Olof i nordväst till det öppna jordbrukslandskapet kring Gärnsås och Järrestad i sydost. Området är geologiskt mycket varierat och rymmer de flesta naturtyper vi har i Skåne. Uppe på åsen domineras stora områden av hedbokskog (och granplanteringar) med en artfattig flora, men här finns även skogar, odikade kärr och ogödslade betesmarker med en rikare flora. De sistnämnda naturtyperna finns även väl representerade i gränsbygderna ned emot slätten där ett mera monotont jordbrukslandskap breder ut sig, dock avbrutet av mindre områden med en extremt rik flora i kalkkärr, kalkfuktängar och kalkrika torrängar.

Trots att arbetet i viss mån försvårades genom flera dagars ihållande regn, blev inventeringsutbytet gott både i form av ett stort antal trevliga arter och många lokaler av naturvårdsvärde. I de flesta rutorna kom vi upp till drygt 400 arter under veckan, ett antal som självfallet kommer att stiga betydligt efter kompletteringar av vår- och sensommarfloran. Av speciellt trevliga fynd av enskilda arter som gjordes under inventeringsveckan kan några nämnas:

Två lokaler för det försvinnande (?) åkerogräset korndådra, *Neslia paniculata*. Två lokaler för lunddraba, *Draba muralis*, som i Skåne

endast förefaller växa på starkt kulturpräglade ståndorter. Flera fynd av backsilja, *Peucedanum oreoselinum*, backsmörblomma, *Ranunculus polyanthemos*, blåtåg, *Juncus inflexus*, och majviva, *Primula farinosa*. Det floristiskt kanske trevligaste fyndet var fältnarv, *Sagina apetala* ssp. *apetala*, från ett grüstag i trakten av Listarum. Denna oansenliga lilla växt har endast ytterligare två kända lokaler i Sverige (Stenshuvud och Kullaberg).

Ängslostan finns kvar i Skåne – och går att känna igen

På eftermiddagen den 19 juni 1991 kände jag mig äntligen fullkomligt säker. Jag stod mitt i slåtterängen i Bingsmarken med gräs och örter upp till knäna och jag visste att några av gräsvipporna tillhörde ängslostan (*Bromus racemosus*). Jag kunde helt på egen hand skilja ut dem från omgivande luddloster (*B. hordeaceus*).

Det var en underbar känsla.

Ängslostan hade vid det laget förföljt och plågat mig i två års tid, ända sedan jag i juni 1989 mest på skoj plockat två strån av en losta som jag uppfattat som "lite avvikande". På hösten det året tog jag det ena strået med mig till Lund och visade det för Thomas Karlsson. Till min stora förvåning och enorma glädje bestämde han det till ängslosta. Det var ingen tvekan om saken, sa han.

Redan samma kväll ringde jag upp Göran Mattiasson och förklarade mig villig att bli fadder för arten. Göran trodde att jag nog var den ende som sett ängslostan i vilt tillstånd i Sverige på minst 25 år.

Jag var helt naturligt omåttligt stolt när jag några veckor senare besökte ett onsdagsmöte på Botan. Jag lovade flera av de kunnigaste amatörerna att nästa försommar, när jag letat upp ängslostan, ringa runt så att alla kunde få komma och njuta av denna gåtfulla gräsraritet.

Sällan har jag letat så intensivt efter en liten pinne som jag letade efter ängslostan i juni 1990. Till slut var jag tvungen att ringa till den väntande skaran och meddela det tragiska: Jag kunde inte hitta ängslostan.

Oron och missmodet gnagde sedan i mig under ett helt år. Tänk om alltsammans var ett misstag i alla fall? Det var kanske för bra för att vara sant. Varför skulle just jag hitta ett gräs som så många botanister förgäves letat efter i så många år?

Våren 1991 var sen, men jag var tidigt på plats på slätterängen i Bingsmarken. Redan i mitten av maj kunde jag konstatera: Inga lostor, inte än i varje fall.

Den förste juni gjorde jag nästa besök och fick nästan en chock. Det fanns gott om lostor i ängen. Somliga var håriga på småaxen. De var vanliga luddlostor. Andra var kala, men ändå luddlostor, tyckte jag. Slutligen fanns det en tredje typ. De hade ganska glesa vippor med enstaka längre vippgrenar. Småaxen var kala med en lite säregen glans. Det fanns minst 50 strån, kanske uppemot 100, av denna tredje typ. Men kunde de verkligen vara ängslostor? Så många. Eftersom de ännu var fräscha och omogna liknade de inte alls mina gamla strån, från 1989.

Nu valde jag den djärva linjen. Jag slog larm till hela "ängslostegruppen". Sex av Skånes flitigaste amatörbotanister - alla dock utan tidigare erfarenhet av ängslostor - besökte min äng under de närmaste dagarna. Ingen sa emot mig, men ingen verkade heller helt övertygad.

Det fick bli Thomas Karlsson som avgjorde den här gången också. Utan att tveka godkände han det strå av 1991 års skörd som jag plockat med mig. Det pinsamma var bara att jag - som skulle föreställa fadder för arten - ännu inte begrep hur jag skulle skilja ängslostan från en vanlig luddlosta.

De närmaste veckorna plockade jag lostor i varje vägkant, på varje äng och åkerren. Jag gick igenom herbariematerial i Lund och plöjde litteratur på flera språk. Den 19 juni återvände jag till Bingsmarken. Nu var jag sprängfylld med teoretiskt kunnande om ängslostan. Och nu föll allt på plats. Ängslostans vippor hade mognat. Alla karaktärer hade blivit tydligare. Jag gick från strå till strå med min lupp och log igenkännande. De omgivande luddlostorna beredde mig inte längre

något problem. Varken de ludna eller de kala. Ängslostorna såg ju helt annorlunda ut...

Hur ser ängslostan ut?

Ängslostan är en knivig art. Det vet alla som någon gång plockat upp en losta med kala småax. Och problemet när man står där med sitt misstänkta strå är inte huruvida det rör sig om *Bromus racemosus*, *B. commutatus*, *B. secalinus*, *B. pseudosecalinus* eller någon annan exklusivitet. Problemet är mycket mera jordnära: Kan detta vara en ängslost, eller är det bara en vanlig luddlost?

Det är luddlostan man måste vara helt säker på. Sedan ligger vägen öppen. Slår man upp olika florer för att ta reda på skillnaden mellan luddlost och ängslost får man en hel rad karaktärer att välja ibland. Jag har gått igenom de flesta av dessa och försökt bedöma hur använd- bara de är för en amatör, beväpnade med en vanlig lupp.

Ytterblomfjällets form.

Titta på ytterblomfjällets kant, från spetsen där borsten sitter fast till ungefär där ytterblomfjället är som bredast. Denna linje är jämnt och vackert bågformad (ordenligt konvex) hos ängslostan. Hos luddlostan är linjen rak eller ofta en aning konkav. Luddlostans ytterblomfjäll är spetsigt mot toppen och har en mjuk men tydlig vinkel där det är som bredast. Ängslostans ytterblomfjäll är rundtrubbigt i toppen - under de två små spetsarna - och jämnt rundat utan någon vinkel på bredaste stället. (Se figur 7!). Den här skillnaden mellan arterna nämns i de flesta florer, men oftast talas det mest om vinklarna mot toppen och på bredaste stället. Jag tycker att

själva linjen är viktigast. Hos luddlostan brukar åtminstone några ytterblomfjäll i varje småax ha en svagt konkav linje, och då är saken klar. Då är det bara en luddlosta. Skulle däremot linjen bilda en vackert rundad båge hela vägen - då är det bingo! Det här har blivit den karaktär jag först tar till - och den ger nästan alltid klart besked.

Ytterblomfjällets byggnad.

Nästan alla florer nämner att luddlostans ytterblomfjäll är tunt och hinnaktigt med tydligt upphöjda nerver medan ängslostans ytterblomfjäll har en betydligt fastare byggnad. Dess nerver är knappast alls upphöjda. Detta är naturligtvis en viktig skillnad, men min erfarenhet är att den inte är helt lätt att använda. Den kräver vana. Först efter att ha studerat ett stort antal småax hos båda arterna tycker jag mig känna igen vad som är upphöjda ribbor och vad som mer är punktrader.

Bladslidornas behåring.

Tysk och dansk bestämningslitteratur lägger stor vikt vid behåringen på bladslidorna och menar att här finns den säkraste skillnaden mellan luddlosta och ängslosta. Skillnaden ligger främst i typen av hår - inte i om hår finns eller saknas. De nedre bladslidorna bör studeras eftersom dessa är hårigast. Luddlostan har här en tät "matta" av mjuka, böjda och tunna hår. Den ser skönt luden ut. Ängslostans behåring är inte lika tät, men består av tjockare och styvare hår som står rakt ut. Den ser stickig ut. Oftast är denna skillnad mycket tydlig, men enstaka strån har gjort mig brydd. Jag tror att karaktären kräver viss försiktighet.

Vippans form.

"Luddlostans vippa är mer eller mindre tät. De flesta vippgrenarna är kortare än småaxen". Så står det i Krokens bestämningscykel för *Bromus*. Men det är en vansklig karaktär. En typisk luddlostevippa är tät med korta vippgrenar. Den går att känna igen från bil i minst 50 km/tim. Men alla luddlostor ser inte ut på det viset. Det finns de som har så yviga och långgreniga vippor att tanken går till renlostan (*B. arvensis*). Och det finns gott om luddlostor vars vippa innehåller enstaka riktigt långa grenar. Just dessa har ibland kala småax! Går man vidare i Kroken till "vippa gles, de flesta vippgrenar av småaxets längd eller längre" finns risken att man fortsätter här och hamnar på ängslostan. Som ytterligare kritik av denna karaktär kan jag säga att "mina" ängslostor i Bingsmarken inte alls har särskilt glesa vippor. Några grenar är betydligt längre än småaxen, men de flesta är det inte. Jag vill dock gå med på att en gles *Bromus*-vippa alltid är intressant och bör undersökas närmare.

Ståndarknapparnas längd.

Luddlostans ståndarknappar ska variera mellan 0,2 och 2 mm, ängslostans mellan 2 och 3 mm (enl. Hubbard). Ytterligheterna bör alltså vara lätta att bestämma.

Övriga karaktärer.

Det finns flera karaktärer som "pekar" mot en av arterna, men som, enligt min mening, inte räcker till. Hos ängslostan är borstet på nedersta ytterblomfjället nästan lika långt som borsten på de övriga

ytterblomfjällen. Hos luddlostan är detta borst normalt kortare. Ängslostan har kala småax, luddlostan har det ibland. Småaxen hos luddlostan brukar ha sin största bredd nedanför mitten, ängslostans småax är mer ovala. Ytterblomfjällets kant hos luddlostan är tunn och genomskinlig. Hos ängslostan är den grövre och har ofta gul ton. Innanför det gula kan färgen vara violett - mycket tjuvig! De flesta vippgrenarna bär bara ett småax hos ängslostan. Luddlostans grenar brukar ha fler.

Andra arter.

Det här är mina erfarenheter från några hektiska *Bromus*-veckor. Jag känner mig numera relativt säker när jag utesluter luddlostan. Och jag tycker att det är det avgörande steget på vägen mot ängslostan. Dock måste man ju, innan man når ända fram, utesluta också en hel rad exklusiva Bromusar. Dessa har jag mycket liten erfarenhet av. Brinklostan (*B. commutatus*) är den losta som mest liknar ängslostan. Enligt vissa botanister bör de rent av räknas till samma art, eftersom det finns övergångsformer. (Enligt andra botanister är de absolut inte samma art!). I sina typiska former är arterna ganska lätta att hålla isär. Brinklostan har större småax med fler blommor. Dess vippra är glesare. Nedersta borstet är tydligt kortare än de övriga. Och så min favoritkaraktär - formen på ytterblomfjällets kant. Brinklostans linje är rak eller aningen konkav. Ytterblomfjället är spetsigt uppåt och får en vinkel på bredaste stället. Som hos luddlostan, alltså. Ängslostans jämnt rundade båge på ytterblomfjället är - vad jag kan förstå - en karaktär som skiljer den från alla andra svenska lostor (utom möjligen råglostan *B. secalinus*).

Ängslostan hör hemma på något fuktig ängsmark, inte på ruderatmark, dikesrenar eller i åkerkanter där de flesta av dess släktingar står. Vid sekelskiftet fanns ängslostan på flera håll i Skåne. Ännu på 40-talet fanns den runt Vombsjön. Idag är den bara känd från Bingsmarken vid Skånes sydkust. Här växer den i en friskäng som hävdas med slätter. Arten måste dock vara mycket lätt att förbise. Om du befinner dig på en äng och hittar en losta med vackert rundade kanter på ytterblomfjällen - hör då gärna av dig till mig, ängslostans fadder.

Göran Holmström

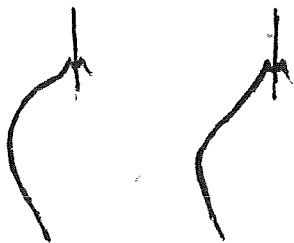
Runslingan 22 D

223 77 Lund tel 046—133794

Litteratur:

- Ammann, K. 1981. Bestimmungsschwierigkeiten bei Europäischen Bromus-arten. – Bot. Jahrb. Syst. 102 (1-2): 459 - 469.
- Bolin, P. 1928. – De svenska gräsen. 3 uppl. Stockholm.
- Fitter, R. & A. 1985. – Gräs och halvgräs i Nordeuropa. London.
- Hansen K 1981. Dansk feltflora. Köpenhamn.
- Hubbard, C. E. 1984. – Grasses. Penguin Books.
- Hylander, N. 1953. – Nordisk käriväxtflora 1. Stockholm.
- Krok, T. O. B. N. & Almquist, S. 1984. – Svensk flora. 25 uppl. Uppsala.
- Nielsen, H. 1989. En "ny" art af graesslaegten Hejre. – Urt 1989(1): 12 - 15.
- Scholz, H. 1970. Zur Systematik der Gattung Bromus L. Subgenus Bromus (Gramineae). – Willdenowia 6 (1): 139 - 160.
- Tutin, T. G. m fl 1980. – Flora Europaea. Vol. 5. Cambridge.
- Weimark, H. 1963. – Skånes flora. Malmö.

Fig. 7. Ytterblomfjällets form hos ängslost (t.v.) och luddlost.

Allium paradoxum – ny invandrare på Skandinaviska halvön?

Den 20 april 1990 kom jag tillfälligtvis farande till Dalby kyrka utanför Lund och vandrade runt i parken bland blommande hålnunneört, *Corydalis cava*. Då fick jag syn på en graciös lökart, som täckte några kvadratmeter i örtmattan vid den norra stenvallen. Den hade fåtaliga vita och klockformiga blommor, centimeterstora och med en grön strimma längs kalkbladens mittnerv. I blomställningen fanns honungsgula bulbiller av varierande storlek, omgivna av två hölsterblad. Stjälken var trekantig och 30 cm hög. Det enda, vid stjälbasen fästa bladet var linjformat och starkt kölat, ca 25 cm långt och 15 mm brett.

Senare kunde jag med hjälp av Flora Europaea och The Illustrated Flora of Britain and Northern Europe bestämma växten till *Allium paradoxum* (Bieb.) G. Don. Denna art är hemmahörande i Kaukasus och norra Iran men är naturaliserad i Tjeckoslovakien, Tyskland, Holland, Storbritannien och Danmark. I Bonniers Flora i färg omnämns den i förbigående. Hittills har jag inte kunnat finna någon uppgift om att den förekommer på Skandinaviska halvön.

Det skall bli intressant att se om nya lokaler kommer i dagen vid karteringen av Skånes Flora.

Till sist ett tack till Mona Nilsson och Lennart Segerbäck för hjälp med lokaluppgifter.

Beläggsexemplar har sänts in till herbarium LD.

Litteratur:

Blamey, M. & Grey-Wilson, C. 1989 – The Illustrated Flora of Great Britain and Northern Europe. London.

Fitter, R., Fitter, A. & Blamey, M. 1983. – Bonniers Flora i färg. Stockholm.

Tutin, T. G. m fl 1980. – Flora Europaea. Vol. 5. Cambridge.

Elsa Bohus Jensen, Irsdalsgatan 14, 621 42 Visby

Intressanta skånska växtfynd under säsongen.

Detta är tänkt att bli en stående rubrik för korta meddelanden. Det behöver inte vara något sensationellt, sånt som man själv uppfattar som roligt och höjer arbetsglädjen för en själv och inspirerar andra har sin plats här. Alla fynd under inventeringen kommer ju in i Kjell-Arnes dataregister och blir därigenom allmänt kända så småningom, men somligt kan man inte bärga sig med utan vill göra känt lite fortare. De följande första fyra är alla lämnade av Kjell-Arne Olsson.

1. Under en inventeringstur per båt på Hammarsjön den 9 juli 1991 fann Sven Birkedal, Åhus, en smalbladig nate som senare kunde bestämmas till styvnate, *Potamogeton rutilus*. Styvnaten växer i en grund vik nordost om Hovby, N. Åsum socken, (3E1a SV) tillsammans med arter som säv, vass, gul näckros, vit näckros, gäddnate, grovnate och kransslinga (*Schoenoplectus lacustris*, *Phragmites australis*, *Nuphar lutea*, *Nymphaea alba*, *Potamogeton natans*, *P. lucens* och *Myriophyllum verticillatum*). Sven uppfattade förekomsten som ganska riklig. Styvnate har alltid varit en mycket sällsynt växt i Skåne och har betraktats som utdöd i vårt landskap. I Hammarsjön har den tidigare blivit funnen på 1940-talet, senast 1948 i Gustav Adolfs sn (vid Håslövs ängar). På 1920- och 1930-talet noterades den några gånger i Yngsjösjön, Åhus sn. Även denna lokal låg i Helgeås nedre vattensystem. Styvnaten har dessutom funnits i Västra Sorrodssjön, Riseberga sn, där den växte rikligt under 1940-talet och senast samlades 1949. Styvnaten har spridda förekomster genom Sverige och betraktas som sällsynt (hotkategori 3).

2. I augusti 1990 fann jag ett bestånd av ölandskungsljus, *Verbascum densiflorum*, på en torr markväggen 2,5 km SV Karsholms slott i Österlövs sn (RUBIN 3E4b 00 00). Närmare 50 blommande stänglar kunde räknas in. Enskilda individ växte även i en åkerkant, på en vägren och i en gles tallskog 2-300 m O-NO om huvudbeståndet. 1991 blommade betydligt färre exemplar än fyndåret. I Skåne är ölandskungsljuset starkt förknippat med Österlöv. Av de 36 herbarieark som finns av växten på Botaniska Museet i Lund är 24 tagna på olika platser inom socknen. Det äldsta daterade belägget härifrån är från 1851 och det yngsta från 1950. Ölandskungsljuset nämns emellertid från Österlöv i Fries "Flora Scanica" från 1838 och det finns även ett odaterat belägg taget av C.A. Agardh, som nog samlades innan han blev biskop i Karlstad 1834. Övriga herbarieark från Skåne är alla tagna på olika platser i landskapet (senast i St. Hammar 1985 av John Kraft). Detta kan tyda på att många av dessa förekomster varit m.el.m. tillfälliga (i en del fall troligen förvildade från odling). Återfyndet i Österlöv visar glädjande nog, att ölandskungsljuset fortfarande är bofast medlem av Skånes flora och det i samma område sedan mer än 150 år. I Sverige i övrigt finns arten endast bofast på Öland. Den betraktas som sårbar i vårt land (hotkategori 2)

3. I början av september 1991 fann jag flera kraftiga bestånd av luddvicker, *Vicia villosa* ssp *villosa*, 100 m V Jägaretorpet, Österlövs sn, RUBIN 3E3b 48 09. Lokalen är en sandig fd åker som nyligen granplanterats. Här växer luddvickern tillsammans med arter som blåmålla, skär kattost, rödmire, luddveronika och grön kavelhirs (*Chenopodium glaucum*, *Malva neglecta*, *Anagallis arvensis*, *Veronica opaca* och *Setaria viridis*). Luddvickern är spridd i södra och mellersta Sverige men betraktas som sårbar i det moderna

Jordbrukslandskapet.

4. Inventeringsgruppen i Kristianstad fann under en exkursion i den gemensamma inventeringsrutan Rinkaby NO den 14 maj 1991 rikligt (100-tals ex) med fågelarv, *Holosteum umbellatum*, på en sandig vägsränning inne i Rinkaby samhälle (RUBIN 3E 1a 26 41). Fågelarven är endast känd från ett fåtal aktuella lokaler i Skåne. I nordöstra Skåne har den tidigare blivit funnen några få gånger.

LUNDS BOTANISKA FÖRENING 1992

Adress: Botaniska Museet, Östra Vallgatan 18, 223 61 Lund

Postgiro: 8 35 22 - 3

Styrelse

Ordförande: Sven Snogerup, Trumpetaregränd 9, 222 39 Lund;
tel arb: 046-10 95 58, hem: 046-12 37 55

Vice ordförande: Bengt Örneberg, Svaneholmsgatan 12, 217 73
Malmö; tel: 040-91 50 41

Protokollsekreterare: Alf Porenthus, Betesvägen 2, 240 10 Dalby;
tel: 046-20 11 94

Programsekreterare: Stefan Ekman, Botaniska Museet,
Östra Vallgatan 18, 223 61 Lund; tel: 046-10 89 78

Kassör: Åke Andersson, Östra Hyllievägen 22, 216 21 Malmö;
tel: 040-15 63 07

Övriga ledamöter: Henrik Johansson, Louise Lindblom,
Göran Mattiasson, Kjell-Arne Olsson, Leif Sigbo.

Funktionärer

Sexmästare: -

Medlemsregistrator, arkivarie och distributör: Britt Snogerup,
Botaniska Museet, Östra Vallgatan 18, 223 61 Lund; tel: 046-10
89 65

Revisorer: Lennart Engstrand och Ragnar Ericson

Revisorsuppleanter: Linus Svensson och Bengt Bentzer

LUNDS BOTANISKA FÖRENINGENS MEDLEMSBLAD

Redaktör och ansvarig utgivare: Per Lassen, Botaniska Museet,
Östra Vallgatan 18, 223 61 Lund;

tel: 046-10 89 77 (a), 046-14 69 02 (h)

Detta nummer är så försenat att det har blivit ett julnummer.

Därav omslaget. GOD JUL!

ÄLDRE MEDLEMSBLAD

Föreningens medlemmar kan gratis erhålla de tidigare utgivna medlemsblad som finns i lager. För icke medlemmar kostar de 20 kr/styck. Om man inte är medlem och vill ha kvarvarande medlemsblad, får man dem alltså kostnadsfritt genom att bli medlem i föreningen!

MEDLEMSSKAP I LBF

Det enklaste sättet att bli medlem är att kontakta distributören, tel.: 046-10 89 65 eller ordf.: 046-10 95 58 (123755). de träffas oftast också på mötena. Det går också att direkt inbetala årsavgiften på 85 kronor, till postgiro 8 35 22 - 3, Lunds Botaniska Förening. Glöm då ej att ange både namn och adress, samt ett klart påpekande att det gäller nytt medlemsskap. Vi får varje år några anonyma inbetalningar.

LBF är en ideell förening, med främsta syfte att sprida intresset för botanik och stödja botanisk forskning. Föreningen ordnar föredrag cirka 10 gånger om året, och dessa följs av eftersitsar till självkostnadspris. Föreningen ordnar också exkursioner, dels en- eller tvådagsturer inom Sydsverige, dels längre resor. Flertalet av de senare har gått till Medelhavsområdet. Naturskydd, främst syftande till att skydda hotade skånska växter, ingår också i programmet. Föreningen driver genom särskilda arbetsgrupper inventeringsprojekten Skånes Flora och Blekinge Flora. Även andra floraprojekt stöds, f.n. framför allt Smålands Flora.

Abies . Sapin .

Tab . 354 .

